

A Listi-család tagjainak könyvei

FELNŐTTKÉPZÉSI INTÉZET

Listi-család, könyvtörténet, magánkönyvtár, possessorbejegyzések (tulajdonosi bejegyzések), Köpcsény

A 16–17. századi Magyarországon a Listi-család¹ tagjai egyházi, katonai és politikai pozíciót töltöttek be. Kapcsolatban álltak a korszak befolyásos személyeivel, jeles főpapjaival, főuraival. Ez a kapcsolat politikai, baráti és családi jellegű volt, példaként említhetjük Oláh Miklós esztergomi érseket, a Thurzó-, a Szécsi-, a Bánffy-, a Kecskés-, a Zrínyi- vagy az Esterházy-családot. A Listiek közül csak két személyről mondhatjuk el, hogy élete viszonylag jól ismert: a püspök Listi I. Jánosról² és a költő Listi Lászlóról – ez utóbbi személy azonban inkább hírhedt volt, mint híres, s miatta fogalmazott úgy a családtörténet egyik megírója, Kemény József, hogy ez a család „nagyra indult, de végre elaljasodott”.³

A család nyolc tagjának öt intézményben (Szlovák Nemzeti Könyvtár, Turócszentmárton/Martin; Esterházy-könyvtár, Kismarton/Eisenstadt; Nemzeti és Egyetemi Könyvtár, Zágráb; ELTE Könyvtára, Budapest; Ferencs Műemlékkönyvtár, Gyöngyös) összesen 41 kötet maradt fenn,⁴ amit a possessorbejegyzések igazolnak: Ferenc (13), I. János (13), II. János (1), III. János (3), IV. János (5), Mihály (1), Sebestyén (3), Tamás (2). Érdekes módon Listi Lászlónak eddig egyetlen kötet sem került elő, legalábbis olyan nem, amelyben a neve szerepelne.

A bejegyzések nem utalnak arra, hogy a könyveket a családtagok egymásra hagyták. A könyvekben általában vagy csak a saját nevük szerepel, vagy egy családon kívüli személyé, esetleg egy intézményé (pl. Branyik György, Kecskés János, a pozsonyi ferences rendház). Ezt az állítást azonban mégis árnyalni, módosítani kell, hiszen van olyan családtag, pl. Listi Ferenc, aki valószínűleg nem állt kapcsolatban Zrínyi Miklóssal, de könyvei közül hét mégis a csáktornyai könyvtárba került (talán Listi III. és IV. János által, akik a bán familiárisai voltak), s majdnem minden esetben csak Ferenc neve szerepel a kötetekben; ez alapján feltételezhetjük, hogy az egyes családtagok talán mégis adtak örökbe egymásnak könyveket.

A tulajdonosok közül többen is a nevük mellé írták a beszerzés vagy ajándékozás dátumát, esetleg helyét, pl. *Thomae et Johannis Listij L. B. Junioris Anno 1656. die 24 Julij. Constat 4 Fl.*; annak a személynek a nevét, akitől vették vagy kapták a könyvet, pl. *Sum Joannis Listij L. B. in Köpchen. Dono datus est liber iste a me suprascripto Ex. Comiti Nicolao Zrinio Croatiae Bano Domino meo Charissimo*. I. János emelhető ki ebből a

¹ NAGY Iván: *Magyarország családai czimerekkel és nemzedékrendi táblákkal*. Budapest: Helikon, 1987–1988. 144–147. p. – KEMÉNY József: *A nagyköpcsényi Listi család eredete, növekedése és hanyatlása*. Új Magyar Múzeum, (IV.) 1854. Junius, VI. füz. 489–511. (A továbbiakban: KEMÉNY 1854.)

² A legújabb, legpontosabb összefoglalás: FAZEKAS István: *A magyar udvari kancellária leltára 1577-ből*. FONS 2002/1–3. sz. 227–232. (A továbbiakban: FAZEKAS 2002.)

³ KEMÉNY 1854. 493. – Listi Lászlóról az elmúlt néhány évben több irodalmi tanulmányt, regényt írtak, pl. CSEHY Zoltán: *Én, Liszti László*. Élet és irodalom, 2005. 08. 21. – ESZENYI Miklós: *A méregkeverő gróf. Listi László, a XVII. századi szorogatgyilkos író*. Miskolc: Fashion Team, 2000. 163 p. – ESZENYI Miklós: *„Könyörögj érettem lybanoni rózsá.” Gróf Listi László, a 17. századi bűnöző főúr*. *Annales Universitatis Litterarum et Artium Miskolciensis*, 2000. 172–175. – KOVÁCS Sándor Iván: *Költő a mohácsi csatátéren. Listius László (1628–1662)*. Új Dunatáj, 2000/1. 30–33. – SZALAY Károly: *A Listius-rejtély*. Lyukasóra, 1993/8. 22–23. – SZALAY Károly: *A sátán helytartója*. Bp.: Nesztor, 1993.

⁴ A Zrínyi-könyvtárban a tizennégy Listi-tulajdonú kötetlen kívül még 22 kötet hozható kapcsolatba a családdal, annak elenére, hogy nincs bennük possessorbejegyzésük. A kötetek egy részében szerepel egy 'n^o' és egy szám, ami valószínűleg egy korábbi tulajdonos jelzete lehetett. Ezt támaszthatja alá az is, hogy az így megjelölt kötetek ezen számok alapján vannak sorba rakva, azok nagyság szerinti rendet alkotnak, azaz egy rendezett könyvtár részét képezik. A fennmaradt Listi-kötetek között a legnagyobb jelzetszám a 91-es, s ez alapján feltételezhető, hogy a Listi-könyvtár kb. száz kötetes lehetett. Ez az állítás csak fenntartásokkal fogadható el, hiszen nem minden ismert Listi-kötetben szerepel az említett jelzet. – *A Bibliotheca Zriniana története és állománya*. Írták és összeállították HAUSNER Gábor, KLANICZAY Tibor, KOVÁCS Sándor Iván, MONOK István, ORLOVSZKY Géza. Szerk. KLANICZAY Tibor. Bp.: Argumentum–Zrínyi Kiadó, 1991. 27–28. (Zrínyi-könyvtár IV.) (A továbbiakban: *Bibliotheca Zriniana*) Függelék III. A Listi család fennmaradt könyvei a Zrínyi-könyvtárban. 547–548. p.

szempontból, aki minden esetben leírja, hogy ki ő (pl. *episcopi Vesprimiensis*), s többször megmondja, hogy hol, mikor és mennyiért vette a könyvet, pl. *Vienna 2 Taller 1554, 20 febr.* A sok János azonosításakor is fontos adatok ezek, habár az íráskép szinte minden esetben egyértelműen segít eldönteni, hogy melyik családtagról van szó.

Természetesen nem beszélhetünk egyik Listi olvasmányműveltségéről sem (talán Listi I. János és Listi Ferenc érdeklődéséről azonban igen), hiszen ahhoz túl kevés adat áll rendelkezésünkre egy-egy családtag esetében.

A családból elsőként *Listi Sebastyéért* (†1560/1561) kell megemlítenünk, aki a bécsi magyar udvari kancellária jegyzője és írnoka. Tanára volt Szegedi Lajos, akit dicsérettel emleget *Evangelia Dominicalia ex tempore* című művében, melyet Listi I. János testvérének ajánlott.⁵

Három olyan könyve maradt fenn, melyben szerepel tulajdonosi bejegyzése: a Szlovák Nemzeti Könyvtárban 1, a kismartoni Esterházy-könyvtárban 1, s a Gyöngyösi Ferences Műemlékkönyvtár is 1 kötet. Mindhárom esetben neve mellé írta a beszerzés dátumát. Gyöngyösre a Stanislaus Hosius-kötete testvére, I. János által került, neki adta tovább, aki pedig egy ferences szerzetesnek, Mágócsy Jánosnak ajándékozta a könyvet – ez az egyik olyan ritka eset, amikor a tulajdonosi bejegyzés szerint is egy kötet egy másik családtaghoz került.

A család hatalmát és hírnevét *Listi I. János* (†1577) alapozta meg. Fiatal korában különböző fejedelmi udvarokban szolgált, az azonban nem bizonyított, hogy Erdélyben Izabella királyné titkoka lett volna.⁶ Később testvérével, Sebastyénnel együtt ő is a bécsi magyar kancellárián dolgozott. 1555-ben vette feleségül pártfogója, Oláh Miklós törvénytelen leányát, Oláh Lukréciaét.⁷ Felesége halála után pap lett, előbb veszprémi (1568), majd győri püspök (1572) és főkancellár. Jeles mecénás és humanista volt, pártfogoltjai közül fia nevelője, Hugo Bliotius emelhető ki, aki később a bécsi udvari könyvtár őre volt.⁸ Listi maga is írt, több latin nyelvű történelmi és költői műve ismert.⁹ Szoros kapcsolatban, barátságban állt a korszak egyik legjelentősebb humanista tudósával, Zsámboky Jánossal, aki több művét is – többek között – neki ajánlotta,¹⁰ s Listi is írt üdvözlő költeményt Zsámbokynak.¹¹ Az egyik bejegyzés szerint Zsámboky egy Theophilactus-művet is ajándékozott neki: *Magistro domino Joannes Listio consiliario et secretario Caesarea Maiestatis semper fratri Sambuci.*

Ő volt az első, aki 1569-ben, az országgyűlésen Miksa király előtt mint kancellár magyar nyelven szóno-
kolt.¹² 1576-ban kapta meg a Pozsony közelében fekvő köpcsényi (Kittsee, Ausztria) birtokot, amely a család legfontosabb birtoka lett.¹³ Epitáfiumát Kubinyi László írta meg.¹⁴

⁵ *Evangelia Dominicalia ex tempore versa per Sebastianum Listium Transylvanum Cibiniensem.* Viennae Austriae, excud. Michael Zimmermann, 1553. RMK III 411 – LISTI, Sebastianus–BÜDY, Wolfgangus: *In commendationem libri carmen Sebastiani Listij.* A3b In: FABRI, Joannes Hailbrun: *Fructus, quibus dinoscuntur haeretici ...* [Viennae, Raphael Hoffhalter, 1558.] RMK III 5270

⁶ FAZEKAS 2002. 227.

⁷ Uo. 228.

⁸ Uo. 230.

⁹ Fő művei: *Commentariolus de coronatione Maximiliani II.* 1568. 8. sept. Posonii. Kiadta: BÉL Mátyás: *Adparatus ad historiam Hungariae.* Posonii, 1735. 12–21. – *Anotationes Joannis Listii Episcopi Vesprimiensis in exemplari Bonfinii, quod ei Joannes Sambucus dono misit Anno 1568. 10. Junij.* Kiadta: KOVACHICH Márton György: *Scriptores minorum rerum Hungaricarum.* Budae, 1798. 332–338.

¹⁰ SAMBUCUS, Johannes: *Emblemata, cum aliquot nummis antiqui operis ...* Antverpiae, ex off. Christophori Plantini. 1564. Apponyi 380 – PETRONIUS: *Petronii Arbitri Massiliensis Satyrici Fragmenta, restituta et avcta, e Bibliotheca Johannis Sambuci.* Antverpiae, ex off. Cristofori Plantini, 1565. RMK III 532, Apponyi 386. – SAMBUCUS, Johannes, ed.: *Jani Pannonii episcopi Quinqve-Eccles: illius antiquis vatibus comparandi, recentioribus certe anteposendi, quae vsquam reperiri adhuc potuerunt, omnia Opera Joannis Sambuci ...* Viennae Austriae, ex off. Caspari Stainhoferi, 1569. RMK III 585, Apponyi 432. – Az előszót P. VÁSÁRHELYI Judit fordította le magyar nyelvre: *Régi magyar irodalmi szöveggyűjtemény I. Humanizmus.* Szerk. ÁCS Pál, JANKOVICS József, KÓSZEGHY Péter. Budapest: Balassi, 1998. 571.

¹¹ Listi üdvözlő költeménye Zsámbokynak: RANSANUS, Petrus; SAMBUCUS, Johannes, ed., comm.: *Epitome Rerum Vngaricarum velut per Indices descripta ... apud Mathiam Regem olim triennium Legato ...* Viennae Austriae, excud. Raphael Hoffhalter, 1568. RMK III 448, Apponyi 349.

¹² SZINNYEI József: *Magyar írók élete és munkái.* VII. köt. Bp.: Magyar Könyvkiadó és Könyverjesztők Egyesülete, 1980–1981. 1290. (A továbbiakban: SZINNYEI)

¹³ FAZEKAS 2002. 229.

Oláh Miklós esztergomi érsek 1562. szeptember 14-én kelt végrendeletében külön rendelkezik bécsi és nagyszombati gyűjteményéről. Bécsben őrzött könyveit Listi I. Jánosra és fiára, II. Jánosra hagyta azzal a feltétellel, hogy tetszésük szerinti válogatás után a maradékot a nagyszombati tanulók kapják meg.¹⁵ Arról egyelőre nincs adatunk, hogy vajon hány könyv került a Listiekhez, s melyek ezek. Érdeemes azt is megjegyezni, hogy az eddig megismert Oláh Miklós tulajdonában volt könyvek¹⁶ egyikében sem szerepel egyetlen Listi-családtag tulajdonosi bejegyzése.

Listi I. Jánosnak tizenhárom könyve maradt fenn: a kismartoni Esterházy-könyvtárban 7, Turócszentmártonban/Martinban 3, a Zrínyi-könyvtárban 1, Gyöngyösön 1, s az ELTE Könyvtárában is 1 kötet. Ahogy korábban említettük, az ő bejegyzései mondhatók a leginformatívabbaknak.

Valószínű, hogy kapcsolatban állt a ferencesekkel, támogatta őket: a Stanislaus Hosius-kötete a ferences Mágócsy Jánoshoz, majd tőle a gyöngyösi ferencesekhez került; egy bibliájában a körmöcbányai ferencesek bejegyzése áll: *Conventus Cremnic Fratrum Minorum*, egy Gergely pápa decretumában pedig a pozsonyi ferencesek beírása olvasható: *Conventus Posoniensis Fratrum Minorum*. Ez utóbbi két kötet a Szlovák Nemzeti Könyvtárban maradt fenn. (1948-ban a csehszlovákiai államosításkor Turócszentmártonba/Martinba vitték a szerzetesrendek könyveinek nagy részét.)

A Pietro Bembo-kötet bejegyzése szerint járt Padovában is, de nem derül ki, hogy mikor és miért: *Sum Joannis Listhij Transsiluani, Cibiniensis allatus dono Padua*.

Könyvei a 16. század első felében, a század közepén jelentek meg, s tartalmuk alapján egy humanista olvasottságú főpapra engednek következtetni – e mögött részben talán Oláh Miklós hatása feltételezhető.

Listi II. János (1556–?) Listi I. János fia, életéről keveset tudunk: „híres törvénytudó, és az octavalis törvénytudóknak Magyarországon ülnöke volt”.¹⁷ Lányának, Anna Rozinának Thurzó Szaniszló nádor volt az első férje.

Egy kolligátuma maradt fenn a Zrínyi-könyvtárban, mely valamelyik családtaghoz kerülhetett, talán III. vagy IV. Jánoshoz, akik szoros kapcsolatban álltak Zrínyi Miklóssal.

Listi Ferenc (†1635) köpcsényi, prellenkircheni és kaboldi báró, szamosújvári főkapitány volt. 1616-ban a strasbourgi egyetemen tanult. Miután Erdélybe került, Bethlen Gábor fejedelem tanácsosa lett. „Midőn ennek első neje meghalt és második házasságra gondolt, alkudozásba kezdett a külfejedelmi udvarokkal s a brandenburgi választóhoz b. Listit küldte követségbe; ő nézte ki számára Katalin hercegasszonyt és elintézte tapintatosan a fejedelmi házasságkötések kissé kényes természetű előjátékát.”¹⁸ Bethlen 1629-ben kelt végrendeletében is megemlékezett Listiről.¹⁹ Neki is fennmaradt egy műve, melyet apjának, Listi Istvánnak (†1625 k.), a legfőbb ítélőtábla assessorjának ajánlott.²⁰ Ismert Balthasar Frisowitz strasbourgi disputációja, amelyben az elnöklő Matthias Bernegg Listi Ferencnek ajánlja a művet.²¹

¹⁴ KUBINI, Ladislaus: *Ioanni Listhio Pannonio Episcopo Iavriensi, Viro Symma Doctrina, Virtuteque Insigni. Anno M.D.LXXVII. Die 5. Mar. in vrbe Praga, metropoli Bohemiae, vita functo, Epitaphia nomine ciuitatum Septemcastrensi-um in Transylvania ... Pragae, excud. Georgius Nigrinus, 1577. RMK III 664*

¹⁵ „In domo mea Viennensi: Libros, quos hic Viennae in biblioteca mea habeo, lego Joanni Listhio et filio suo Joanni ea conditione, ut quos ex eis voluerit, pro se retineat. Alios autem studiosi Timaviensibus pro salute animae meae distribuam, ut ex eis discant.” – *A magyar könyvkultúra múltjából: Iványi Béla cikkei és anyaggyűjtése*. Sajtó alá rend. és a függelékét összeállította HERNER János, MONOK István. Szeged: JATE BTK, 1983. 56–57. (Adattár XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez 11.) – SZELESTEI N. László: *Oláh Miklós könyvtáráról. In: Program és mítosz között: 500 éve született Oláh Miklós: Az 1993. január 9–10-i kolozsvári megemlékezés anyagából*. Szerk. MÖZES Huba. Bp.: Szent István Társulat, 1994. 51.

¹⁶ Oláh Miklós könyveinek legteljesebb feldolgozására lásd: SZELESTEI 1994. 51–69.

¹⁷ KEMÉNY 1854. 501.

¹⁸ SZINNYEI 1289. – KEMÉNY 1854. 505.

¹⁹ „Listius Ferenc uramnak eő Nagyságának: egy aranyos kupát, egy violaszín virágos atlatcolmányt veres virágos atlatcal bérelt.” KEMÉNY 1854. 506.

²⁰ *Qvaestionum, praecipue politicarum, ex Agricola C. Cornelij Taciti collectarum fasciculus I. quem in illustri Argentinensium Academia Franciscus Listius L. B. in Kettsee, Prellenkirchen et Kabold, etc. Moderante M. Mathia Berneggero, Historiarum in eadem professore ordinario, disquisitioni et examini subijcit mense Martio. Argentorati, typ. Johannis Caroli, 1616. RMK III 1178*

²¹ FRISOWITZ, Balthasar: *Disputatio de Nobilitate, id est de Nobilitatis virtutibus, immunitatibus, privilegiis, et honoribus etc. Quam Summe Nobilissimo adjuvante in Inclita Academia Argentoratensi, Praeside Viro Clarissimo, Dn. Mathia*

Listi Ferencnek szintén 13 kötete ismert: az Esterházy-könyvtárban 6, a Zrínyi-könyvtárban pedig 7 kötet. Sajnos általában semmilyen adat nem szerepel a neve mellett (két esetben egy-egy évszám: 1616 és 1622), pedig a fennmaradt kötetei alapján egy olvasott ember lehetett, aki többször is tartalmaz, tudós latin és német nyelvű jegyzeteket, idézeteket írt könyveibe. Majdnem minden könyve a 17. század elején (1603–1614 között) jelent meg, ami egyfajta naprakészséget jelent. Két esetben a saját nevén kívül más családtag neve is olvasható: Listi IV. Jánosé és Listi Mihályé.

Listi III. János (?–?) szoros kapcsolatban állt a Zrínyi-családdal, a bán bizalmasa volt, aki 1662-ben Vitnyédy Istvánnal és Guszich Miklóssal együtt a stájer rendekhez küldte őket tárgyalni és buzdítani ezeket a török elleni harcra.²² 1649-ben vette feleségül Rimaszécsi Szécsi Katát, aki Rimaszécsi Szécsi György és Homonnai Drugeth Mária leánya volt.²³

Három olyan könyve maradt fenn, amelyben szerepel tulajdonosi bejegyzése: a Zrínyi-könyvtárban 1, az Esterházy-könyvtárban 2 kötet. Könyvei Listi előtt több másik személy tulajdonában is voltak, ebből a szempontból a Conrad Gesner-kötetét érdemes kiemelni; a korábbi tulajdonos pl. Mossóczy Zakariás nyitrai püspök és Zrínyi Miklós volt. A kötetet Zrínyi adta III. Jánosnak, majd, talán halála után, visszakerült a csáktornyai bibliotékába.

Listi Tamás (?–?) Listi III. János és Rimaszécsi Szécsi Kata fia, IV. János testvére.²⁴

Két könyve maradt fenn: a Zrínyi-könyvtárban 1, s az Esterházy-könyvtárban is 1 kötet. Beckmann-kötetébe IV. Jánossal együtt írták be a nevüket, együtt vehették 1656-ban: *Thomae et Johannis Listij L. B. Junioris Anno 1656. die 24 Julij. Constat 4 Fl.*

Listi IV. Jánost (†1676 k.) ifjabb Listi Jánosként említik, s ő maga is így írta le nevét. Akárcsak apja, ő is Zrínyi familiárisa volt. 1664. december 19-én grófi címet kapott. Királyi kamarás, magyar királyi fizetéses tanácsos (1669. február 28.).²⁵ Zrínyi 1661. augusztus 24-én Johann Ferdinand Porciának írt levelében védelmébe veszi rokonát Listi László gróffal szembe, „akit az elkövetett kihágásokért fogságban tartanak, és ezek a kihágások – miként hírlík – a hütlenség vétkének büntetésére, vagyis fejének és javainak elvesztésére juttathatják.” Listi László elzálogosította javait, azokat is, amelyek Listi IV. Jánost is részben megilletnék. Zrínyi levelében IV. Jánost beajánlja Porciának, s kéri, „hogy azoknak a birtokoknak örökségét és azokat a javakat, amelyeket nagy pénzüsszegért és értéken felül visszaváltandók lehetnének, a legszentebb felségtől elnyerhesse.”²⁶

Valószínű, hogy neki, IV. Jánosnak szól két Königsbergben megjelent könyv ajánlása.²⁷

A köpcsényi birtokot, amelyet 1576-ban a király adományozott a Listi-familiának, Listi IV. János 1676-ban eladta Esterházy Pálnak.²⁸ Talán ezzel a birtokosváltással magyarázható, hogy a család több tagjának is a nádor kismartoni könyvtárába kerültek a könyvei. Utód nélkül halt meg, ezzel kihalt a Listi-család.

Berneggero Eloqvntiae Profess. Pub. ... propugnabit die 9. lunij, Author Balthasar Frisowitz, N. Vngarus ... Argentoratí, typ. Johannis Reppii, 1627. RMNy 1399, RMK III 1411, Apponyi 2020

²² Kiad. *Zrínyi Miklós válogatott levelei*. Vál. A szöveget gond, és a jegyzeteket írta BENE Sándor, HAUSNER Gábor. Bp.: Balassi, 1997. 122–124. (A továbbiakban: *Zrínyi Miklós válogatott levelei*)

²³ Testvérenek, Szécsi Máriának Bethlen István volt az első, Wesselényi Ferenc pedig a második férje.

²⁴ KEMÉNY 1854. 511.

²⁵ *Állami (királyi és császári) tisztségviselők a 17. századi Magyarországon: Adattár*. Összeáll. FALLENBÜCHL Zoltán. Bp.: OSZK, Osiris, 2002. 179. (A továbbiakban: FALLENBÜCHL 2002.)

²⁶ *Zrínyi Miklós válogatott levelei*, 122.

²⁷ NAGY, Stephanus: *Dissertatio Theologica Refellens Dogma Papisticum De Transsubstantiationem Panis et Vini, in corpus et sanguinem Domini in SS. Eucharistia. Quam Adjuvante Christi Testatoris gratiá Concedente Veneranda Facultate Theologica in illustri Academia Regiomontaná Praesidente ... Dn. Abraham Calovio ... praeceptore suo aetatem Venerando Publice ventilandam, et examinandam proponit Stephanus Nagy Keöszegino-Ungarus Autor et Respondens ... [Königsberg]*, typ. Reusnerianis, 1643. RMK III 1606 – KISS, Paulus–KISS, Adamus–LOCMANN, Paulus–CZERNACK, Samuel: *Examen aetiologias m. Johannis Kicheri Tübinga-Würtenberg, quo rationes migrationis ejus in synagogam papalem neque veras, neque solidas sed falsas, atque leviculas esse, in illustri Academia Reigomontana sub praesidio ... dn. Abraham Calovii, s.s. theol. d. ejusdemque; professoris publici, fautoris et praeceptoris sui aeviternum colendi disputationibus aliquot publicis ostenderunt Paulus et Adamus Kyssii Sarvariens., Paulus Lochmannus Tur., Samuel Czernack Bobotens. Pannonij autores et respondentes*. [Königsberg], typ. Johannis Reusneri, 1642. RMK III 6231

²⁸ KEMÉNY 1854. 511.

Öt könyve maradt fenn: az Esterházy-könyvtárban 2, a Zrínyi-könyvtárban 3 kötet. Két könyvében a család más tagjainak neve is szerepel: Tamásé és Ferencé.

Listi Mihály (?-?) nevű családtagot egyetlen családtörténetet bemutató szerző sem ismer. 1660-ban német hadilitkárr, a Szepesi kamara fizette.²⁹ Egy Ravisius Textor-kötetben, amely a Zrínyi-könyvtárban maradt fenn, szerepel a neve: *Michaelis Listii et Amicorum suorum catalogo inscriptus 1611. 31. Maji*, s a kötet később valószínűleg Listi Ferenchez került.

név	könyvtár	kötet száma
Ferenc	Esterházy-könyvtár	6
	Zrínyi-könyvtár	7
		összesen 13
I. János	Esterházy-könyvtár	7
	Zrínyi-könyvtár	1
	ELTE Könyvtára	1
	Gyöngyösi Ferences Műemlékkönyvtár	1
	Szlovák Nemzeti Könyvtár	3
		összesen 13
II. János	Zrínyi-könyvtár	1
	összesen 1	
III. János	Esterházy-könyvtár	2
	Zrínyi-könyvtár	1
	összesen 3	
IV. János	Esterházy-könyvtár	2
	Zrínyi-könyvtár	3
	összesen 5	
Mihály	Zrínyi-könyvtár	1
	összesen 1	
Sebestyén	Esterházy-könyvtár	1
	Gyöngyösi Ferences Műemlékkönyvtár	1
	Szlovák Nemzeti Könyvtár	1
	összesen 3	
Tamás	Esterházy-könyvtár	1
	Zrínyi-könyvtár	1
	összesen 2	
8 fő	5 könyvtár	mindösszesen 41 kötet

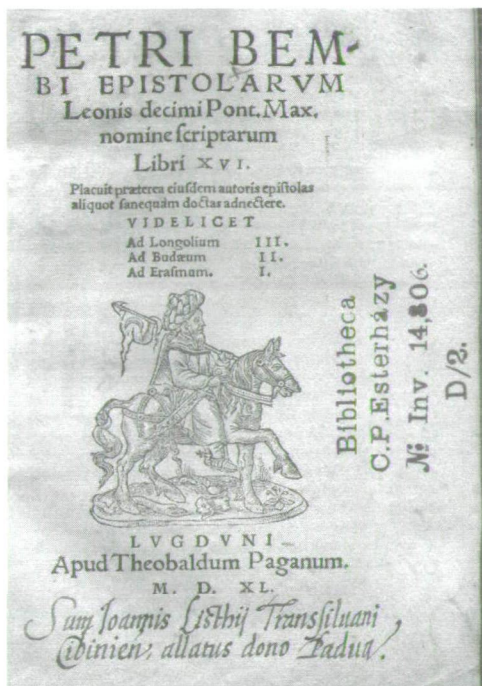
I. táblázat

intézmény	könyvek száma	név
1. Budapest, ELTE Könyvtára	1	I. János
2. Kismarton/Eisenstadt, Esterházy-könyvtár	22	Ferenc, I. János, III. János, IV. János, Sebestyén, Tamás
3. Gyöngyös, Ferences Műemlékkönyvtár	1	I. János, Sebestyén
4. Turócszentmárton/Martin, Slovenska narodná knižnica	4	I. János, Sebestyén
5. Zágráb, Zrínyi Miklós könyvtára	13	Ferenc, I. János, II. János, III. János, IV. János, Mihály, Tamás
5 intézmény	41 kötet ³⁰	8 fő

II. táblázat

²⁹ FALLENBÜCHL 2002. 179.

³⁰ Ha hozzávesszük azt a 22 kötetet, amelyben szerepel a „no.” jelzet egy számmal, akkor 45 kötet maradt fenn Zágrábban, s így összesen 63 kötetet hozhatunk kapcsolatba a Listi-családdal.

Listi I. János possessorbejegyzése

Listi II. János possessorbejegyzése

EDINA ZVARA

The Listis' books

In the 16th–17th century, the members of the Listi family were in touch with the influential persons of the era. In five institutions, 41 books, -once belonging to family members, all certified with the owner's notes- are kept.

Although according to the notes the books were not inherited, researching their history we can say the owners bequeathed them to the following generations. Several of the owners noted the time and place of purchase, and also the name of the person they got or bought the books from.